

APELACIONI SUD, Grenoble

Presuda od 13.II 1975.

Udova Barnabé i Osiguravajuće
društvo La Fédérale c/a
obitelji Roca i brodogradili-
šta Perrin Nautic i Mac Son

Utopljanje u moru zbog prevrtanja plovila za plažu - Razlikovanje između čamca za zabavu i plovila za plažu - Odgovornost vlasnika plovila - Odgovornost proizvođača i prodavatelja čamca - Ograničenje odgovornosti vlasnika čamca - Čamac za zabavu je plovni objekt namijenjen za zabavu, koji s obzirom na svoje dimenzije mora biti upisan u upisnik - Ukoliko čamac iz navedenog razloga ne mora biti upisan u upisnik, radi se o plovilu za plažu - Vlasnik čamca je odgovoran za smrt osoba koje je pozvao u svoj čamac, ako je utopljanje prouzrokovano prevrnućem čamca izazvano valovima kojima čamac nije mogao odoljeti, a vlasnik nije poduzeo na vrijeme mjere da se čamac skloni na sigurno mjesto, premda mu je iz okolnosti slučaja moralo biti poznato da se čamac nalazio u velikoj opasnosti - Za smrt prouzrokovanu utopljanjem iz plovila za plažu vlasnik odnosno njegovi nasljednici ne mogu ograničiti svoju odgovornost - Izvođač i prodavatelj čamca ne moraju dati kupcu upute o poduzimanju sigurnosnih mjera u plovidbi sa čamcem - Nasuprot tome, odgovaraju ako iz njihovih prospekata netočno slijedi da je čamac namijenjen većim opasnostima mora, nego mu njegova stvarna konstrukcija dopušta - Ne postoji odgovornost prodavatelja i izvođača za mane čamca koje nisu prouzrokovale njegovo prevrtanje - Za štetu prouzrokovanu smrću osoba koje su se utopile iz takvog čamca, izvođač i prodavatelj odgovaraju ukupno do 1/3 visine štete, a za ostale 2/3 odgovara vlasnik čamca

Vlasnik jednog malog čamca za zabavu otišao je tim čamcem na ribarenje. Pored vlasnika u čamcu su bili njegov sin i prijatelj sa svojim sinom. Čamac je imao vanbrodski motor snage 6 KS, a nije bio opskrbljen nikakvom sigurnosnom opremom, osim što je imao jedan prsluk za spasavanje. Dimenzije čamca su u detaljima bile sporne, ali su iznosile otprilike: dužina nešto ispod tri metra, širina oko jedan metar i trideset centimetara, a dubina oko pola metra. Težina je iznosila 60 kg. Za vrijeme ribarenja čamac je bio usidren 1,5 milja od obale. U početku je puhao vjetar male snage, ali mu se snaga povećavala, tako da je u kritično vrijeme dosegao brzinu od 9 m u sekundi. Kako je vjetar jačao, povećavali su se valovi koji su

počeli prelaziti preko čamca i puniti ga vodom. Unatoč tome vlasnik se nije sklonio na sigurno mjesto. Kada je situacija postala kritična, vlasnik je digao sidra, a da prethodno nije upalio motor. Na ovaj način preopterećen i nepokretan čamac nije mogao odoljeti moru, pa se prevrnuo. Tom prilikom su se očevi utopili, dok su djeca bila spašena.

Na temelju ovog činjeničnog stanja, udovica utopljenog prijatelja vlasnika čamca tuži vlasnikovu udovicu na naknadu štete za sebe i svoju djecu. Pored toga tuži i osiguratelja čamca. Tuženi sa svoje strane pozivaju u spor izvodjača i prodavatelja, predlažući da ih sud proglasi odgovornima za naknadu štete. Smatraju, naime, da je do prevrnuća čamca došlo zbog njegovih konstrukcijskih mana za koje su odgovorni tuženi. Pored toga pozivaju se na ograničenje odgovornosti.

Prvostepeni sud je u cijelosti prihvatio tužbu protiv udovice i osiguratelja, a odbio je zahtjev tuženih da se za štetu proglase odgovornima izvodjač i prodavatelj. U postupku je zaista utvrđeno putem vještaka da je čamac imao neke nedostatke, ali prema stajalištu suda ti nedostaci nisu bili u uzročnoj vezi s prevrnućem. Nasuprot tome, prevrnuće je skrivio vlasnik koji nije postupao u skladu s prilikama koje su u kritičnom momentu vladale na moru. Odbio je zahtjev tuženoga za ograničenje odgovornosti s obrazloženjem da se nije radilo o čamcu za zabavu, već o plovilu za plažu. Razlika između ova dva pojma je u obvezi upisa objekta u upisnik. Ako se objekt s obzirom na svoje dimenzije ne mora upisati, on je plovilo za plažu. Za plovila za plažu ne postoji mogućnost ograničenja odgovornosti.

Protiv prvostepene presude tuženi su uložili žalbu u kojoj uglavnom ponavljaju stajališta iznesena u prvostepenom postupku.

Drugostepeni sud je preinačio prvostepenu presudu time, što je na naknadu štete obvezao u iznosu od jedne trećine izvodjača i prodavatelja čamca. Bitni razlozi su da su slijedeći:

Naknadnim provjeravanjem dimenzija čamca utvrđeno je da su podaci u izvodjačevu prospektu i prodavateljevoj garanciji bili netočni, jer je iz njih proizlazilo da je čamac većih dimenzija nego što je u stvari bio. Ova okolnost je vlasnika zavela u bludnju, vjerujući na temelju tih podataka da brod može izdržati veće opasnosti mora negoli je to stvarno bio u stanju. Ova okolnost stvara temelj za odgovornost izvodjača i prodavatelja u navedenom

omjeru. Nasuprot tome, sud smatra da ni izvodjač ni prodavatelj nisu bili dužni dati kupcu upute za plovidbu čamcem. Sud je ocijenio gore navedeni vlasnikov postupak kao neodgovoran, smatrajući da je vlasnik bio dužan skloniti čamac na sigurno mjesto čim je snaga vjetra počela jačati, a ne čekati zadnji čas kada je voda počela prodirati u ionako previše opterećen čamac. Što se tiče ograničenja odgovornosti, sud prihvaća stajalište prvo-stepene presude.

(DMF 1977, str.16)

B.J.

Bilješka.- Sudovi su u gornjoj presudi zauzeli nekoliko načelnih stajališta koja mogu biti interesantna i izvan područja primjene francuskog prava, s obzirom da se slični slučajevi mogu dogoditi, a sve se češće događaju i u drugim, prvenstveno turističkim državama. Najglavnija stajališta suda su slijedeća:

a) Ako se radi o čamcu koji s obzirom na svoje dimenzije ne mora biti upisan u upisnik, njegov vlasnik nema pravo ograničiti svoju odgovornost. Ne ulazeći u analiziranje teoretske i stvarne opravdanosti ovog stajališta, napominjemo da je po našem Zakonu o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi situacija drukčija. Taj zakon, naime, ne čini razliku da li se radi o čamcu koji mora ili ne mora biti upisan u evidenciju čamaca.

b) Vlasnik čamca je odgovoran ako ne poduzme potrebne mjere sigurnosti. Iz formulacije obrazloženja presude slijedi da se odgovornost temelji na krivnji. Međutim kod utvrđenja krivnje uzima se u obzir znanje koje se može i mora očekivati od jednog srednje sposobnog vlasnika čamca za zabavu. Ako vlasnik to znanje nije imao, bit će odgovoran za nepoduzimanje objektivno potrebnih i mogućih sigurnosnih mjera, za koje se može očekivati da bi ih poduzeo jedan srednje sposoban vlasnik čamca. Ovo stajalište odgovara i našem pravu.

c) Ni izvodjač ni prodavatelj nisu kupcu čamca dužni dati upute za njegovo upravljanje. Čini nam se da je i ovo stajalište suda pravilno. Unatoč okolnosti da, eventualno, pozitivno pravo obvezuje izvodjača da daje upute o upotrebi kupljene stvari, posebno ako je kupljena stvar po svojoj prirodi opasna, za čamce se mora učiniti iznimka. Situacija s čamcima je, naime, takva, da upravljanje s njima, posebno u opasnijim prilikama, zahtijeva i znanje i iskustvo, koje se stiče i učenjem i praksom koje ni jedna uputa, ma kako bila detaljna, ne može nadomjestiti.

Uputa je potrebna, pa eventualno i nužna, samo za korištenje stvari čija je upotreba relativno jednostavna, što kod čamca nije slučaj.

d) Izvodjač čamca odgovara na temelju prospekta, u smislu da garantira da su podaci u prospektu točni. I ovo stajalište nije protivno našem pravu. Posebno je interesantno istaći da se prospekt u pogledu pravnih posljedica izvodjačeve garancije izjednačava s garantnim listom.

e) Prodavatelj je proglašen odgovornim na temelju svoje garancije. U vezi s tim postavlja se pitanje što bi bilo u slučaju da ta garancija nije izdana.

Ne ulazeći u analiziranje ovog pitanja sa stajališta francuskog prava, napominjemo da po našem pravu prodavatelj mora odgovarati za prodanu stvar na temelju ugovora o kupoprodaji. Kod toga nije odlučna okolnost što je za stvar prodavatelj izdao svoju garanciju. Pod ovom pretpostavkom kupcu jamče i izvodjač i prodavatelj. Prodavatelj se ne može pozivati na okolnost da se on pouzdavao u točnost izvodjačevih prospekata i da za njihovu netočnost nije kriv, pa prema tome nije odgovoran. Prodavatelj, naime, kao stranka kupoprodajnog ugovora, jamči da stvar ima one osobine koje slijede iz izvodjačevog prospekta. Ukoliko je propustio izvršiti u tom pogledu kontrolu, učinio je to na svoju štetu i ne može na kupca prebacivati štetne posljedice svog propusta. On, naime, jamči da prodana stvar ima one osobine koje slijede iz prospekta, a ako ih nema, onda odgovara.

f) Ni izvodjač ni prodavatelj nisu odgovorni za nesreću ako između mana broda i nesreće nema uzročne veze. I to je stajalište načelno točno. Samo se za konkretni slučaj postavlja pitanje u čemu sud vidi uzročnu vezu između nesreće i krivih podataka navedenih u prospektu. Iz obrazloženja presude slijedi da se radilo o krivim podacima o dimenzijama čamca. Radilo se, međjutim, o razlikama od najviše nekoliko centimetara. Ta je razlika bila upravo takva da se postavilo pitanje da li je čamac morao biti upisan u upisnik. Sud je ustanovio da nije. Iz te činjenice sud zaključuje da je vlasnik čamca bio doveden u zabludu prvenstveno u pogledu granica do kojih je čamac mogao ploviti. Da je morao biti upisan imao bi pravo udaljavati se od kopna do pet milja udaljenosti. Na žalost, iz obrazloženja ne slijedi koja je granica plovidbe za neupisani čamac. Unatoč tome, čini nam se da je sud pogriješio kada je proizvođača i kupca proglasio odgovornima. Da bi bili odgovorni moralo bi se utvrditi da između netočnih podataka i nesreće postoji uzročna veza koja bi dokazivala da vlasniku upravo zbog tih podataka nije bilo moguće poduzeti potrebne mjere. Izgleda

da to u predmetnome nije bio slučaj. Čamac je bio usidren na maloj udaljenosti od obale, a vlasnik je imao više od sat vremena da se skloni na sigurno mjesto, što mu je bilo više negoli dovoljno da izbjegne opasnu situaciju. Pored toga i sam manevar je bio nepravilan jer prije dizanja sidra nije upalio motor i tako je čamac potpuno bio izložen napadu mora. Iz navedenog nam se čini da se može zaključiti da između podataka navedenih u prospektu i nesreće nije bilo uzročne veze.

B.J.

TRANSPORTNO OSIGURANJE

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Presuda br. V-Sl-1763/76-2
od 23.II 1977.

Vijeće: Zvone Rihtman, dr Zdenko Antić, prof.dr Vladislav Brajković

Pomorsko osiguranje tereta - Osigurateljeva subrogacija - Osiguratelj u postupku subrogacije nema pravo od štetnika zahtijevati štetu, za koju se osiguranik odrekao zahtijevati je

Tužitelj je osiguratelj koji je svom osiguraniku nadoknadio štetu na teretu riže koji je prevezao tuženi brodar.

Prvostepeni sud je nakon izvedenih dokaza i provedene rasprave obvezao tuženoga na isplatu spornog iznosa.

Prema ocjeni prvostepenog suda, iz izvedenih dokaza (pismenih isprava koje prileže raspravnom spisu, teretnice, korespondencije itd), proizlazi da je tuženi primio robu (rižu II klase, egipatske provenijencije, sposobnu za ljudsku ishranu) u količini od 999.780 kg u novim jutenim vrećama, a predao je primatelju jednim dijelom u količini od 745 kg, pomiješanu sa stranim primjesama (u vidu brodske pometačine) i to uslijed vlastite nepažnje u manipulaciji s vrećama, pa je stoga dužan platiti tužitelju, kao pravnom sljedniku primatelja, protuvrijednost 745 kg zdrave riže.

Pravodobnom žalbom tuženi pobija prvostepenu presudu u cijelosti, zbog žalbenih razloga pogrešne primjene